

ТДУ М95-330.332=332.1

ТАКМИЛИ МЕХАНИЗМҲОИ ФАРОҲАМ ОВАРДАНИ МУҲИТИ МУСОИДИ САРМОЯГУЗОРӢ БАРОИ ТАҲИЯ ВА ТАТБИҚИ ЛОИҲАҲОИ САРМОЯГУЗОРӢ

Мухаммадҷони Азизулло, омӯзгор ДДК А.Рӯдакӣ
Бақоев Ш.С., омӯзгори калон ДДБ ба номи Н. Хусрав

Калимаҳои калидӣ: иқтисод, сармоягузорӣ, лоиҳаи сармоягузорӣ, муҳити сармоягузорӣ, соҳаи сармоягузорӣ, молиявӣ, иқтисодӣ.

Муваффақияти ҳақиқии таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори минтақавӣ ба дараҷаи мусоиди муҳити сармоягузорӣ вобаста мебошад. Муҳити сармоягузорӣ муҳите мебошад, ки дар он равандҳои сармоягузорӣ чараён гирифта, барои таҳияи лоиҳаҳои сармоягузорӣ ҳавасмандӣ ҷой дорад. Он дар зерӣ таъсири омилҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ, сиёсӣ, молиявӣ, экологӣ ва ғайра, ки шароити фаъолияти сармоягузори минтақа ва ҳавфи сармоягузори муайян месозад, ташаккул меёбад. Лаҳзаҳои муҳим барои ташаккули муҳити сармоягузорӣ соҳаи рушдҳои сармоягузорӣ ба ҳисоб меравад.

Соҳаи сармоягузорӣ майдонро менамояд, ки дар умумияти ҳамаи муносибатҳои иқтисодӣ, молиявӣ, сармоягузорӣ ва ҳамоҳангии манфиатҳои байни иштирокчиёни алоҳида ба ҳам меояд, ки онҳо рушд ва афзоиши истеҳсолот ва ё сармояро таъмин месозанд. Аз ин рӯ, соҳаи сармоягузорӣ ҳамчун қисмати низоми умумии иқтисодӣ зоҳир гардида, дар муҳити он фаъолият менамояд. Ҳамаи намудҳои захираҳои сармоягузорӣ (молиявӣ, моддӣ, меҳнатӣ, техникӣ ва ғайра) асоси фаъолияти соҳаи сармоягузори ташкил медиҳанд. Таркиби соҳаи сармоягузори дар ҷадвали 1. нишон дода шудааст.

Ҷадвали 1 -Таркиби соҳаи сармоягузорӣ

№	Нишондиҳанда	Шарҳи мухтасар
	Истеҳсолоти сармоягузорӣ	<i>Соҳаи мустақими сармоягузорӣ, ки маблағҳои дар он гузошташуда дар сектори ҳақиқии иқтисодӣ дар зинаи азхудкунӣ тадбиқ ва истифодаи лоиҳаҳои сармоягузорӣ иштирок менамоянд</i>
	Инфрасохтори сармоягузорӣ	<i>Маҷмӯи он соҳаҳои иқтисодӣ мебошад, ки фаъолияти сармоягузори истеҳсолотро таъмин месозанд</i>
	Тибқи объектҳои маблағгузоришаванда	<i>- соҳаи сармоягузори мустақим (сармояи дар сектори ҳақиқии иқтисодӣ гузошташуда); -соҳаи сармоягузори инноватсионӣ; -соҳаи сармоягузори молиявӣ; -соҳаи ҳуқуқи моликӣ (тақсими ҳуқуқҳои моликӣ хусусан иштирокчиёни фаъолияти сармоягузорӣ.</i>
	Аз рӯи объектҳои иштироккунанда	<i>- давлат; - вазоратҳо ва идораҳои гуногун; - намоёндагон ҳокимияти маҳаллӣ; - намоёндагон бизнес; - сармоягузори хусусӣ, стратегӣ ва институтсионалӣ; - супоришдиҳандагон, нудратчиён ва ғайра; - шахсон ҳуқуқи ва воқеи хоричӣ.</i>

Аз тарафи муаллиф тартиб дода шудааст

Дар шароити муосир гузариш ба парадигмаи нави идоракунии давлатии сармоя амалӣ шуда истодааст, ки он асоси пешрафти иқтисодиёти миллӣ буда, муҳити мусоиди сармоягузори фароҳам меоварад. Ин дар шароити имрӯза хеле муҳим арзёбӣ мегардад, зеро бисёр паҳлуҳои вазъи ҳақиқии иқтисодӣ дар минтақаҳои ҷумҳурӣ аз тарафи роҳбарони корхонаҳо ва мутахассисони идоракунии ба таври гуногун пешниҳод мешаванд. Ин фарқият дар масъалаҳои таҳия ва рушди инфрасохтори равандҳои сармоягузорӣ, ки ҳамчун унсурҳои асосии муҳити сармоягузорӣ шуморида мешавад, нисбатан равшантар зоҳир мегардад.

Дар назарияи фаъолияти сармоягузорӣ оид ба мушкилоти инфрасохтори дар адабиёти иқтисодӣ танҳо панҷ-шаш соли охир ба таври ҷиддӣ сухан мегуфтагӣ шуданд. Вале нақш ва аҳамияти инфрасохтор барои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ, ҳамчунин барои азнавташкилдиҳии муваффақонаи тамоми системаи сармоя ниҳоят бузург аст. Ташаккули инфрасохтори хуб рушдҳои ва самарабахш амалкунанда яке аз заминаҳо ва шартҳои муҳими таҳияи лоиҳаҳои ҳақиқии сармоягузорӣ ба шумор меравад. Ҳалли пурраи ин мушкилот дар вилояти Хатлон аз як қатор омилҳои зерин вобаста мебошад.

Якум, дараҷаи пасти рушди инфрасохторҳо ба туфайли равандҳои сармоягузорӣ, равандҳои ташаккули маҷмӯи молиявӣ- сармоягузори минтақа ва ғайра.

Дуҷум, аҳамияти калон доштани таъмини инфрасохторӣ барои ташкили муносибати самараноки ҳамаи субъектҳои фаъолияти сармоягузорӣ, иштирокчиёни лоиҳаи сармоягузорӣ дар доираи маҷмӯи ягонаи сармоягузори минтақа.

Сеҷум, раванди тӯлонӣ ва гаронарзиш будани раванди бунёди инфрасохтори дараҷаи баланди рушд ва сифати баланддошта. Вазъи мавҷуда боз аз он сабаб ҳафттар мегардад, ки инфрасохтор чун қоида мустақилона танҳо як қисмати маҳсули худро амалӣ мегардонад, аз ин рӯ, он бемавҷудияти соҳаи дахлдори худ самараовар буда наметавонад.

Барои қорқард ва татбиқи сиёсати минтақавии сармоягузори давлатӣ бояд заминаҳое мавҷуд бошанд, ки аз онҳо муҳимтаринашон инфрасохтори сершохаи рушд ва дастгирии соҳаи иқтисодии минтақа ба ҳисоб мераванд. Чи тавре маълум аст, инфрасохтор ҳамчун маҷмӯи соҳаҳое муайян мешавад, ки ба ягон раванди рушди иҷтимоӣ-иқтисодӣ хизмат мерасонад, яъне инфрасохтори сармоя дар асоси рушди мувофиқи ҳуди фаъолияти сармоягузорӣ рушд ва таркиббандӣ мешавад. Дастгирии ин равандҳо дар ҳамаи сатҳҳои идоракунии давлатӣ, дар мувофиқат бо манфиқ ва афзалиятҳои сиёсати давлатии қарзӣ-молиявӣ ва сармоягузорӣ бояд бунёди шароити мусоидро барои ташаккул ва рушди инфрасохтори сармоягузори рақобатпазир оид ба ташкил, таъмин, дастгирии раванди сармоягузори дар бар гирад, ки ин барои ташаккул ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ шароит муҳайё месозад.

Барои таҳия ва назорати пурраи графикаи татбиқи лоиҳа гузаштан ба истифодаи таъминоти барномавии банақшагирии тақвими татбиқи лоиҳа зарур аст. Дар зинаи иҷроиши лоиҳа таъмини самарабахши мубодилаи иттилоот ва ҳамкориҳои фаврии байни иштирокчиёни лоиҳа ва мувофиқан таъмини барномаи дастгирии фаъолияти гурӯҳӣ, ҳуҷҷатгузориҳо ва тартиб додани ҳисобот аҳамияти муҳим пайдо мекунад.

Дар сатҳи минтақавӣ муҳити сармоягузорӣ дар фаъолияти иштирокчиёни соҳаи сармоягузорӣ, яъне муносибати ташкилотҳои соҳибкорӣ, бонкҳо, иттифокҳои касаба, мақомоти давлатӣ, аҳоли зоҳир мегардад. Муҳтавои муҳити сармоягузори минтақаҳо аз инҳо иборат аст:

- иқтидори сармоягузорӣ — заминаҳои объективӣ, барои сармоягузорӣ кушода будани минтақа, яъне бо омилҳои микдоран ифодашуда таъмин будани ҳудуди минтақа;

- ҳавфи сармоягузорӣ — мавҷуд будани шароити мусоид барои фаъолияти сармоягузори дар бобати аз даст надодани маблағҳо ва гирифтани даромад.

Соҳтори муҳити сармоягузорӣ омилҳои зеринро ба ҳисоб мегирад:

- омилҳои объективие, ки ба воридшавии сармоя мусоидат менамоянд ва ё дар ҳолатҳои сар задани ҳавф аз сармояи гузошташуда талаф додани даромадро имконпазир мегардонанд;

- дар сатҳҳои гуногуни иқтисодӣ тафриқабандӣ кардани муҳити сармоягузорӣ;

- ба маҷмӯи муҳити минтақавии сармоягузорӣ мувофиқ набудани муҳити сармоягузори миллӣ (хосияти синергизм);

- ба системаи иқтисодии минтақа дохил кардани муҳити сармоягузорӣ [4,124].

Дар шароити имрӯза дар ҳамаи минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла вилояти Хатлон ин ё он барномаи дастгирӣ ва ҳавасмандкунии фаъолияти сармоягузорӣ оид ба таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ қабул шудаанд, ки онҳо ба ҳимояи манфиатҳои сармоягузори, ҳуқуқҳои онҳо ва ҳатто пешниҳоди гузаштҳо ва қафолати сармоягузори хусусӣ равона шудаанд. Дар баробари ин, самаранокии ин принципҳои барои дилхоҳ сармоягузор оид ба ҷалби сармоя аз фаъолияти ин ё он соҳтори ташкилӣ дар самти истифодаи амалии онҳо вобаста аст.

Вале ба ин нигоҳ накарда дар минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон омилҳои мавҷуданд, ки онҳо ба равандҳои сармоягузорӣ таъсир мегузоранд. Таҳлили амалии таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ ва ҷалби сармоя дар вилояти Хатлон имкон медиҳанд ки омилҳои асосии ба муҳити сармоягузорӣ таъсиррасон ба таври зайл гурӯҳбандӣ карда шаванд (ҷадвали 2).

Чадвали 2 - Омилҳои ба муҳити инвестиционии вилояти Хатлон таъсиррасон

№	Омилҳое, ки ба татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ монеа эҷод мекунанд	Тадбирҳо оид ба беҳбуди муҳити сармоягузорӣ
1.	Хуб ба роҳ монда нашудани кори системаи "равзанаи ягона"	Муҳити маъмурии мусоид
2.	Тадбирҳои бенизом оид ба дастгирии лоиҳаҳои сармоягузорӣ; тӯлонӣ будани мӯҳлати дида баромадани дархости сармоягузoron ва ғайриинтизор будани натиҷаҳо ва мӯҳлатҳо	Бунёди шароитҳои мусоид барои муҳокима ва муколама
3.	Қоғазбозӣ ва бесалоҳиятии хизматчиёни давлатии мақомоти маҳаллии давлатӣ, иттилооти кам доштани тартиб ва шароити иҷроиши функсияҳои умури давлатӣ	Ба таври максималӣ кам шудани мӯҳлати таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ ва бизнес
4.	Монополикунонии захираҳои бозорӣ, маҳдуд будани рақобат	Мониторинги бозорҳо ва ғайриқардонии кори агентии инҳисорӣ
5.	Камчинии иттилоотӣ	Бунёди марказҳои иттилоотӣ
6.	Муҳолифати ҳуҷҷатҳои қонунгузорӣ, қарорҳо ва фармоишот	Қабули чораҳо оид ба дарёфти ҳал
7.	Маҳдудияти масъулияти мақомоти маҳаллии давлатӣ дар соҳаи таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои азими сармоягузорӣ	Муқаррар кардани таносуби оптималии байни Марказ ва минтақа

Илова бар ин, ба қатори омилҳое, ки дар маҷмӯъ ба фаъолияти корӣ ва сармоягузорӣ дар вилоят таъсир мекунанд ва рушди онро бозмедоранд, омилҳои зеринро низ мансуб донишман мумкин аст:

- мавҷуд набудани стратегияи ягонаи рушди системаи иҷтимоӣ-иқтисодии вилояти Хатлон ва мувофиқан афзалиятҳои сармоягузорӣ, ки аз тарафи соҳибкорон ва ҷамъият дастгирӣ мешаванд;

- дараҷаи пасти ҳамкориҳои маъмурияти минтақа бо сармоягузoron ва соҳибкорон;

- сатҳи пасти дастгирии фаъолияти сармоягузорӣ;

- рушди нокифояи сектори молиявӣ, мавҷуд набудани иқтисодии иштирокчиёни раванди молиявӣ, интиҳоби маҳдуди воситаҳои молиявӣ;

- айёшии муҳофизони ҳуқуқ ва амалҳои рейдерии ҳанӯз мавҷудбуда [1,48];

Дар робита бо ин таҳияи барномаҳо ба зарурати бунёди базаи мустаҳками меъёрӣ-қонунгузорӣ дар соҳаи сармоягузории вилоят ва механизмҳои тартиби мушаххаси ташкилӣ, инчунин ба таъмини фазои аниқу равшани қонунгузорӣ, иттилоотӣ ва ташкилӣ барои сармоягузoron вобастагӣ дорад. Дар рафти таҳияи барномаҳо ба назар гирифтани дархостҳо ва таклифоти зертобеи сохтори маъмурияти вилоят зарур мебошад [3,244]. Мақсади асосии барномаро муҳайё намудани ҷолибияти минтақа, ки барои ба иқтисодиёти он воридшавии сармоя, пеш аз ҳама сармояи хусусӣ ва хориҷӣ мусоидат мекунанд, ташкил медиҳад. Барои ноил гардидан ба ин мақсади Барнома ҳалли чунин вазифаҳо пешбинӣ мешаванд:

- истифодаи самараноки захираҳои сармоягузории дар ҳудуди вилоят мавҷудбуда: дар ин ҷо, самаранокӣ на танҳо сарбории калони иқтисодҳои истеҳсоли, балки ба даст овардани ғойдаи зиёдтар ва даромадҳои иқтисодиёти вилоятро ифода мекунанд;

- дар раванди татбиқи тадбирҳои барномавӣ ноил шудан ба зиёдшавии ҳаҷми пасандоз: дар ин маврид бояд зиёдшавии ҳиссаи пасандоз дар маҷмӯи маҳсулоти минтақавӣ ва беҳтаршавии сохтори он ба амал биёяд;

- муҳайё намудани муҳити мусоид барои тафриқаи пасандози аҳоли, маблағҳои сармоягузoronи эҳтимолӣ барои сармоягузорӣ: иттилооти пурра, бозғатимод, актуалӣ, қонунгузории мусоид, ҷолибияти субъектҳои хоҷагидорӣ ва минтақа дар маҷмӯъ, институтҳои пурқуввату бозғатимоди молиявӣ ва миёнаравҳое, ки ба бозор хизмат мерасонанд;

- ба туфайли татбиқи тадбирҳои барномавӣ ба зудӣ баланд бардоштани самаранокии сармоягузориҳо ва бо ин мақсад то дараҷаи имконпазир афзун намудани ҳиссаи сармояи хусусӣ;

- дар давраи татбиқи барнома дарёфти таносуби оптималӣ дар миёни сармоягузории қутоҳмуддат ва дарозмӯҳлат зарурат аст.

Вазифаи беҳтар кардани муҳити сармоягузории вилояти Хатлон яке аз масъалаҳои муҳими фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии худидоракуни, институтҳои бизнес ва ҷамоатҳои экспертӣ ба шумор меравад [2,174]. Барои беҳбуд бахшидани

муҳити сармоягузорӣ дар вилоят айни замон маҷмӯи пурраи чораҳо амалӣ карда мешаванд, ки онҳо то андозае барои рушд ва такмили иқтисодии сармоягузории субъектҳои минтақа имкон медиҳанд. Барнома гузаронидани чорабиниҳоро оид ба беҳтаргардонии комплекси муҳити сармоягузорӣ дар минтақа, ҳавасмандгардонии талабот, фаъолияти кӯшишҳои давлатӣ, соҳибкорӣ ва ҷамъиятиро дар бобати таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар самти ташкили ҷойҳои кори баландмаҳсули муосир дар бар мегирад. Вазифаҳои барнома чунинанд:

- ташаккули механизмҳои дастгирии маъмурӣ, инфрасохторӣ ва молиявии сармоягузорӣ;
- кам кардани монеаҳои маъмурӣ;
- ташаккули механизмҳои ҳавасмандгардонии талабот ба маҳсулот;
- ташаккули механизмҳои ҳавасмандгардонии андозбандии сармоя;
- ташаккул ва рушди кластерҳо дар мувофиқат бо афзалиятҳои рақобатпазири субъектҳо;
- ташаккули механизмҳои рушди истеҳсолоти илман асоснок ва баландтехнологӣ;
- ташаккули шароитҳои мусоид барои трансферт ва ҷорӣ кардани технологияҳои инноватсионӣ, навкунии парки мошинҳо ва таҷҳизот, диверсификацияи истеҳсолот, ҷорӣ;
- ташаккули шароитҳои мусоид барои рушди бизнеси миёна ва хурд.

Ҳамин тавр, дар натиҷаи татбиқи Барнома ва баланд бардоштани фаъолияти сармоягузории иқтисодии минтақа ба туфайли муқаррар кардани самтҳои афзалиятноки сармоягузории модернизатсияи таҷҳизот, ҷорӣ намудани технологияҳои пешқадам, баланд бардоштани рақобатпазирии маҳсулоти дар корхонаҳои минтақа истеҳсолшаванда бозсозии сохтори иқтисодии вилояти Хатлонро амалӣ гардонидан мумкин аст. Мақсади ниҳонии татбиқи Барнома ташкили ҷойҳои иловагии корӣ ва баланд бардоштани сатҳи зиндагонии аҳолии минтақа ба шумор меравад.

Баланд шудани иқтисодии вилояти Хатлон имкон дод ки базаи даромади буча дар ҳамаи дараҷаҳо ба таври назаррас баланд бардошта барои ҳалли масъалаҳои иҷтимоии дар назди мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ истода заминаи иқтисодӣ муҳайё шавад. Барои иҷрои ин вазифаҳо натавонанд ҳавасмандӣ ва захираҳои барои идомаи рушди иқтисодӣ заруранд, балки шароитҳои институтсионалие, ки муҳити мусоидро фароҳам менамоянд ба онҳо бартарияти мотивҳои позитивӣ бар негативӣ хос аст, инчунин кӯшиши то ҳади минимум кам кардани монеаи маъмурӣ барои он соҳибкдороне, ки талоши сармоягузорӣ намудан, истеҳсол кардан ва паст кардани хавфҳои сармоягузорию доранд, зарур мебошад. Дар ин ҳолат хавфи дараҷаи ҳадди қобили қабул, ки ба фурӯш, кашонидани маҳсулот, бастанӣ шартномаҳое, ки аз сармоягузор дар мавриди иҷро нашудани шартномаҳо бозпасгардонии қарзҳо, пардохт накардани ҳар гуна товонҳои гуногун талаб карда намешавад, дар назар дошта шудааст. Ин хавфҳо муҳити мусоиди сармоягузории вилоятро то ҳадди назаррас кам менамоянд. Дар байни маҷмӯи хавфҳои, ки ба ҳаёти ҷамъиятӣ характерноканд, мураккабтаринашон хавфҳои иқтисодӣ мебошанд. Аз ин рӯ, дар Барномаи ташкили муҳити мусоиди сармоягузории вилояти Хатлон мавқеи асосиро пасткунӣ ва ё хунсо намудани сатҳи хавфҳо ташкил медиҳад. Ҳамаи сармоягузoron ва фаъолияти сармоягузорӣ дар шароити номуайяний ва ё ҳолати хавф қарор доранд.

АДАБИЁТ

1. Мирокилова Н. Т. Совершенствование земельных отношений в сельском хозяйстве Таджикистана // АПК Таджикистана: экономика, организация и управление. - Душанбе, 2009. - №3.
2. Мирсаидов А.Б Институциональные походы к исследованию проблем интенсификации производства // Вестник ТНУ. – 2018. - № 7. - С. 174-179.
3. Музаффаров Б.С., Привлечение иностранных инвестиций в сельском хозяйстве / «Особенности развития дехканских (фермерских) хозяйств горных районов». Материалы регионального научно - практического семинара. Часть 2. – Душанбе, 2008. – С. 244-249.
4. Саидмуродов Ш.М. Зарурати ҷалби сармояи мустақими хориҷӣ дар иқтисодии миллӣ // Паёми Донишгоҳи давлатии Қӯрғонтеппа ба номи Носири Хусрав. 2017.№ 1/1(43). С.124-129.

АННОТАТСИЯ

ТАКМИЛИ МЕХАНИЗМҲОИ ФАРОҲАМ ОВАРДАНИ МУҲИТИ МУСОИДИ САРМОЯГУЗОРӢ БАРОИ ТАҲИЯ ВА ТАТБИҚИ ЛОИҲАҲОИ САРМОЯГУЗОРӢ

Муаллифи дар мақолаи худ масъалаи такмили механизмҳои фароҳам овардани муҳити мусоиди сармоягузорӣ барои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорию мавриди таҳлил қарор додааст. Қайд намудааст, ки лаҳзаи муҳим барои ташаккули муҳити сармоягузорӣ соҳаи рушдфтои сармоягузорӣ ба ҳисоб меравад. Соҳаи сармоягузорӣ майдонро менамояд, ки дар умумияти ҳамаи муносибатҳои иқтисодӣ, молиявӣ, сармоягузорӣ ва ҳамоҳангии манфиатҳои байни иштирокчиёни алоҳида ба ҳам меояд, ки онҳо рушд ва афзоиши истеҳсолот ва ё сармояро таъмин месозанд.

АННОТАЦИЯ

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ СОЗДАНИЯ БЛАГОПРИЯТНОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО КЛИМАТА ДЛЯ РАЗРАБОТКИ И РЕАЛИЗАЦИИ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ

Авторы в своей статье анализирует вопрос совершенствования механизмов создания благоприятного инвестиционного климата для разработки и реализации инвестиционных проектов. Он отметил, что важным моментом для формирования инвестиционного климата является развитие инвестиционного сектора. Инвестиционный сектор остается платформой, в которой объединяются все экономические, финансовые, инвестиционные и координационные интересы отдельных участников, что обеспечивает развитие и рост производства или капитала.

Ключевые слова: экономика, инвестиции, инвестиционный проект, инвестиционный климат, инвестиции, финансовый, экономический.

ANNOTATION

IMPROVING MECHANISMS TO CREATE A FAVORABLE INVESTMENT CLIMATE FOR THE DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF INVESTMENT PROJECTS

In his article, the author analyzes the issue of improving the mechanisms for creating a favorable investment climate for the development and implementation of investment projects. He noted that an important moment for the formation of the investment climate is the development of the investment sector. The investment sector remains a platform in which all economic, financial, investment and coordination of interests between individual participants come together, which ensures the development and growth of production or capital.

Key words: economy, investment, investment project, investment climate, investment, financial, economic.